

ביציאתו מהו אומר?

תנו רבנן: בכניסתו, מהו אומר? 'יהי רצון מלפניך ה' א-לוהי שלא יארע דבר תקלה על ידי ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חברי ולא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא ולא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם'.

ביציאתו מהו אומר? 'מודה אני לפניך ה' א-לוהי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקי מיושבי קרנות, שאני משכים והם משכימים, אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים; אני עמל והם עמלים, אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר; אני רץ והם רצים, אני רץ לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת'. (בבלי ברכות כח ע"ב)

בתפילה בכניסה לבית המדרש מוזכרים פעמיים החברים ללימוד. מה תוכן התפילה עליהם? מהי משמעותה לדעתכם?

התפילה ביציאה מבית המדרש יוצרת השוואה בין יושבי בית המדרש ליושבי קרנות. מה דעתכם על השוואה זו? מהיכן היא נובעת? מה משמעותה בהקשר של ההודאה?

התפילה הראשונה פותחת במילים "יהי רצון" והשנייה במילים "מודה אני". לאיזה מקום בנפש פונה כל אחד מביטויים אלו? מה הוא מעורר?

הראשון לצייון הרב אליהו בקשי דורון, 'תפילת רבי נחונייה בן הקנה', ספר בנין אב, חלק א, הקדמה, ירושלים: מכון בנין אב, תשס"ב

וביציאתו מהו אומר?

גם התפילה בגמר הלימוד אינה הודאה רגילה, ור' נחונייה בן הקנה הגדיר מהותה במשנה "וביציאתי אני נותן הודאה על חלקי", ההודאה אינה רק על המצווה, הזכות והידע שבלימוד, אלא בעיקר על חלקו של הלומד שמתעלה עם לימוד התורה... ההבדל בין יושב בית המדרש ליושב קרנות אינו רק בתוספת מעלה, ההבדל הוא מהותי, המשנה את תוכן חיי האדם, את מטרתו ואת השגותיו. עם לימוד התורה מתעלה הלומד בעצם מהותו, מטרת השכמתו שונה, עמל חיי מלא תוכן, והשגות עולמו מתרחבים ומתברכים, על כן חיוב ההודאה אינו על עצם לימוד התורה, אלא על מנת חלקו של הלומד, והוא - השינוי המהותי שמתחולל בקרבו. התפילה מוגדרת "כהודאה על חלקו", משום שחלקו של אדם הוא קניין הבא לו מצד מהותו, כירושה הבאה לו בזכות עצמו לא בקניין חיצוני, וזה ההבדל בין חכמת התורה לשאר חכמות... תפילת ר' נחונייה בן הקנה ביציאתו מבית המדרש מלמדת שחיוב ההודאה של חובש בית המדרש, שזכה להשכים לרוץ ולעמול כבן תורה, ולא שם חלקו בין יושבי קרנות, אינו חיוב חד פעמי ולא נאמר בעתם נדירות, אלא בכל עת שיוצא מבית המדרש, משום שכל ישיבה בבית המדרש משנה מהותו, וכל לימוד תורה קובע קניין בנפש ומשנה מהותו ותכליתו של הלומד, ואינו דומה חלקו שהיה לפני שנכנס לבית המדרש לחלקו בשעת יציאתו. ועל כן נותן ביציאתו הודאה על חלקו...

מה פירוש "ההודאה על חלקי" ע"פ הרב בקשי דורון?

מה משמעות התפילה בכל יציאה מבית המדרש?

הרב בקשי דורון מתאר את לימוד התורה כ"משנה את תוכן חיי האדם".

האם חשתם פעם תחושה כזו לאחר לימוד תורה? שתפו זה את זה.

בסיום שנה של לימוד משותף בכיתתנו, על מה אתם רוצים להודות לה'?

